

Sobre la història i els drets

Joan F. Mira

No cal posseir un esperit particularment crític, ni un cervell especialment escèptic, per sentir-se una mica decebut, compungit, i fins i tot escandalitzat, davant de tot aquest procés llarguíssim, complicat i ben poc exemplar que porta o hauria de portar a un nou Estatut d'autonomia per a Catalunya. El nou Estatut valencià es va aprovar –a resultes del que finalment voten a Madrid– amb poques reunions, poques baralles, moltes abraçades i somriures abundants dels caps del PP i del PSOE locals. Però és que era una reforma tristíssima, curtíssima, que conservava tots els defectes, frustracions i limitacions del text vigent, i per tant els partits valencians espanyols no hi tenien cap problema, i els partits valencians no espanyols, com que són de mida tan curta, no hi podien fer res. Ara, en el cas de Catalunya la cosa no és ben bé la mateixa: Catalunya s'hi juga alguna cosa seriosa, i sembla que Espanya també. Altrament no s'explica que una simple al·lusió, un record, una argumentació, que facen referència a uns hipotètics o reals "drets històrics", haja produït un terrabastall tan extens i visible. Al nou Estatut valencià, al·ludir als drets històrics no significa res més que una evocació discretament retòrica, i per tant innocent i assumible, un paràgraf més aviat literari o un text de museu, no una apel·lació real a uns drets reals i propis, no atorgats, a uns drets originals, no derivats d'un constitució moderna. De tot això, com és normal, ni se'n parla, per la simple raó que no hi pensa ningú. Ningú que no siga mínimament nacionalista o nacional valencià, evidentment, ningú del PP o del PSOE. Per tant, tants drets històrics com vulgueu, a condició que no siguin res, no representen res, no siguin drets efectius de res ni a res. Parlar de drets històrics a Catalunya, pareix que és una altra qüestió, perquè ací sí que hi ha el perill que hom se'ls mire com a drets de debò: drets, no concessions atorgades. I aquest és el fons del fons de la qüestió. La qüestió de si els catalans, a través del seu Parlament, poden afirmar que tenen, com a tals, alguns drets polítics –legislar, governar-se, decidir– que deriven del fet d'haver-los tingut en una història anterior a la unificació borbònica, o si la poca o molta autonomia actual és resultat només d'una concessió espanyola.

He llegit atentament les declaracions més visibles d'intel·lectuals, columnistes i polítics del PP i del PSOE –o del PSOE-PSC–, i la coincidència és general i profunda, amb matisos i amb tonalitats, però profunda: la història no dóna dret a res. No discutiré ací aquesta idea, només recordaré que, si fóra certa, més de la meitat dels estats europeus actuals no existirien: tots, i en són molts, els que s'han fet o refet acudint a la història passada. Acudint al principi que haver existit dóna dret a tornar a existir. Però ací la memòria és molt curta, excepte per cantar algun himne i fer alguna desfilada amb

barret de copalta i espadenyes. Ací pareix que els drets històrics comencen amb els estatuts dels anys 1930: qui en tingué, encara que fóra pels pèls i sense conseqüències, és històric, i qui no, no. Un article recent de Pasqual Maragall afirma, fins i tot, que Andalusia (sense història política) seria nacionalitat històrica si haguera tingut estatut abans de la Guerra Civil. Del País Valencià, ni un sol esment: va ser durant molts segles un "estat", tant i tan sòlidament com Catalunya, però ara és només una regió espanyola, segons es desprèn de l'article presidencial. La confusió és total, els conceptes inútils i variables, l'oportunisme l'única estratègia, i el rigor argumental la víctima de tot el procés tristíssim. Els polítics valencians ho tenien ben clar: fem aquells canvis que no comprometen a res, i que prèviament ens autoritzen els nostres caps de Madrid. Els polítics catalans també tenen un principi substancial: fer, proposar o dir allò que deixe en bon lloc el meu partit, i en lloc incòmode el partit adversari. Davant d'aquest principi, ni la història ni els drets són la causa del debat, només un pretext accidental.

"He llegit atentament les declaracions més visibles d'intel·lectuals, columnistes i polítics del PP i del PSOE –o del PSOE-PSC–, i la coincidència és general i profunda, amb matisos i amb tonalitats, però profunda: la història no dóna dret a res. No discutiré ací aquesta idea, només recordaré que, si fóra certa, més de la meitat dels estats europeus actuals no existirien: tots, i en són molts, els que s'han fet o refet acudint a la història passada"